

Finlandia 100 ár

Um vikuskiftið framfórði Føroya Symfoniorkestar kenda verkid Finlandia eftir finnan Jean Sibelius, doyptur Johan Julius, men millum vinir røptur Janne. Hósdagin 4. nov. vóru 100 ár síðani Finlandia varð framfórt á fyrsta sinni. Tað var í sambandi við eina gallasýning á Svenska Teatern í Helsingfors. Hóvið var patriotiskt; hardrenda russiska stýrið hevði latið aftur blóð og tíðarrit. Tí vóru tiltøk hildin til frama fyri tíðindafólkinu, ið vórðu uppsøgd, og familjur teirra. Sibelius, sum í nítíðrunum hevði skrivað verk við íblástri úr skaldskapinum á fólkaheiti Kalevala, skrivaði tónleik til seks mytologiskar-søguligar leikmyndir. Tað seinasta var tónayrkningin Suomi, sum seinni fekk heitið Finlandia. Í Finnlandi varð verkið bannað. Sibelius skrivaði sjei symfoníur, áðrenn hann tók seg burtur úr øllum.

Norðurlandaráðsfundur

Norðurlandaráðið fer í næstu viku undir 51. fundin, sum hesa ferð verður hildin í Ríkisdegnum í Stockholm. Fundurin verður í dagnum 8. til 11. nov., og høvuðsevnini á skránni í ár eru globalisering, børn og ung, broytingar í arbeidslivnum, mörkleys Norðurlond og sjálvboðið arbeiði. Forsætismálaráðharrarnir í ymsu Norðurlondunum fara at greiða frá arbeiðinum hjá stjórnunum teirra fyri norðurlendskum samstarvi. Fjölmiðlanir fáa ein tíðinda-miðdepl, og hvønn morgun verður tíðindafundur við uppleggum um dagsins politisku mál.

Agnas og ljósið

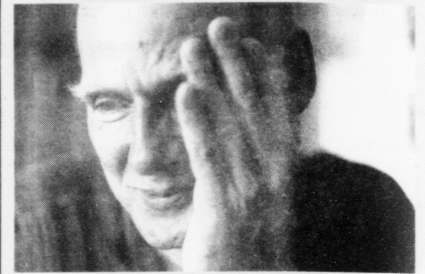
Bo R. Holmberg

Agnas og
ljósið

Bókadeild Føroya Lærarafelags gevur út barnabókina Agnas og ljósið eftir Bo R. Hamberg. Jákup í Skemmunum hevur týtt. Bókin snýr seg um sterkar kenslur, sorg og livsgleði. Høvundurin skrivur inniliga og áhugaður um verulig menniskju og um, hvussu tey arbeiða seg igjøgnum sorg. Í bókini er humor, álvarsemi, veruleiki og hugflog. Ein perla av eini bók at lesa fyri bæði stórum og smáum. Bo R. Hamberg fekk Astrid Lindgren virðislonina 1998.

Provokatørurin vorðin vaksinn

Hetta er yvirskriftin á samrøðu við Jóhannes Nielsen, skald, í danska dagblaðnum Aktuelt síðsta leygardag, um skaldskap, fullveldi, og annað. Í ummæli í sama blaði av seinasta yrkingasavni Jóhannesar, Pentur, sigur Pernille Bramming soleiðis: Hvor er det herligt, når siderne nærmest driver af saft og kraft, og men efter endt læsning sidder stille et øjeblik med hånden lukket om bogen for derefter at rejse sig opstemt og fuld af gå på mod - som om „Sting“ var noget, man havde drukket; en lille én til hjertet, brygget af Jóhannes Nielsen.

Savnið Pentur, sum fær besta skoðsmál í blaðnum og sum var innstillað til Norðurlendsku Bókmentavirðislonina í ár, kom út á danskum í farnu viku. Ebba Hentze hevur týtt.

Afrikanari heiðraður

Morgan Tsvangirai, ið er leiðari í politisku andstöðuni í Zimbabwe, fær Rosevirðislonina hjá danska Arbejderbevægelsens Internationale Forum í ár. Hann verður heiðraður fyri arbeiði sitt fyri mannarættindi og fólkaræði. Seinastu 11 árin hevur hann verið aðalstjóri í størsta arbeidrarafelagnum í Zimbabwe.

Subject: Teldubræv
Date: Fri 29. okt. 1999
To: post@sosialurin.fo
From: samoer@online.no
Reply to: samoer@online.no

**TELDU-
POSTURIN**

Tá babba kemur heim

November. Heystið er um at vera av. Tann vakrasta árstíðin her í Norra. Trøini skifta frá grønum summarbúna til appelsingult og vínreytt - sum eldur í óteljandi litbrøgdum. Sum eitt seinasta skriggið áðrenn leystfallið.

Í ár havi eg havt stundir at fylgt lit-spælinum dag frá degi. Síðani februar havi eg verið heima við litla soninum. Tá hann skjótt fer at taka sitt fyrsta fet, skal eg royna at fóta mær aftur í einum stressaðum gerandisdegi. Dagurin fer aftur at byrja klokkan 06.00 og nærur hvør tími í vikuni má gjølla leggjast til rættis. Skitnatoyið fer aftur javnan at flóta yvir í kurvini, og dustdottarir at sveima eftir gólvunum sum beinfriar kaninir.

Tá hardast fer at leika á, kann eg hugsa um hetta árið. Tá børnini svóvu so leingi teimum lysti. Tá vit báðar dótturir, góvu okkum góðar stundir við morgunmatarborðið og spákaðu til barnagarðin tá klokkan leið móti 10. Um longu túrarnar við barnavogni, ella lóturnar við vinkon-

unum á café - hvør við sínum bróstabarni. Tá vit bakaðu kaku og bollar til babba kom heim. Tað hava eisini verið vøkunætur sumugu alla orku úr tær. Dagar sum hvurvu í vaski og rudding, ið illa sást aftur. Men tað verða neyvan teir dagarnar vit fara at minnst.

Tíbetur fái eg eitt mjúkt skifti aftur til útiarbeiðslívið. Pápin tekur nú yvir heima í triggjar mánaðir. Í Norra kunnu vit velja: 10 mánaðir farloyvi við fullari løn, ella 12 mánaðir við 80 prosent av lønini. Tað er ein ómettaligur fyrirmunur at sleppa at vera heima við barninum í eitt heilt ár.

Eg havi notið lívið sum fulltíðar húsmóður. Men tað verður spennandi at koma aftur til arbeiðis. Eg eri ein kvinna av tíðini. Tað er ikki ein spurningur um antin ella, fyri at børnini skulu hava tað góðt. Í minari verð hongur tað saman. Eg kenni meg sum eina betri mammu, tá eg eisini fái íblástur og ment meg yrkisliga uttan fyri heimið.

Ein kan hugsa samfelagbúskap á so

mangan hátt. Í Norra hava tey valt at geva barnafamiljunum meira stundir saman við minstu börnunum. Her á Oslo-leiðini syndrast annaðhvørt hjúnaband. Hjúnaskilnaðir kosta nógv - eisini hjá samfelagnum.

Eitt sabbatsár við nýggja barninum er ein góð byrjan hjá barnahúskinum. Men tað er ikki nokk. Skulu hjóluni mala, tá bæði foreldrin arbeiða títi, er tað ein treyt, at partarnir byta arbeiðið. Pí. familjan krevur, ímillum sín.

Norski professarin Frode Thue starvast sum sálarfroðingur við Nordiska Helsevårdsskolan í Göteborg. Hann hevur granskað samlivstrupulleikar, og sigur tøluni vera sera greið: Skilnaður hendir nógv oftari, tá javnstøða ikki er millum hjúnini. Við øðrum orðum: Menn sum duga at vinna einum klúti og at handfara dustsúgvam, hava nógv størri møguleika at halda uppá konuna. Tí í tveimum av trimum fómur eru tað konurnar sum vilja skiljast! Kærleikin kóvíst lætt í

stressi.

Í Norra eru tað, eins og í Føroyum, framvegis flest kvinnur, sum eru heima við börnunum. Men her verður tað lagt rættis fyri, at fleiri menn skulu sleppa frammat heima. Afturat tveimum vikum, sum pápin fær frí, tá barnið er føtt, eru fyra farloyvisvikur kannaðar pápanum. Tekur pápin ikki farloyvi hesar vikurnar, missur familjan tær. 80 prosent av norsku pápanum taka tí minst fyra vikur barnsbúðarfarloyvi, tá mammann fer aftur til arbeiðis. Og tey gerast alsamt fleiri, sum velja at byta farloyvið javnari millum mammuna og pápan. Tað er einki offur hjá pápanum at verða heima og ansa börnunum. At sleppa at kenna nærleikan og tann serstaka kærleikan barnið gevur tí, sum er mest um tað. Tað er ein gáva!

Björt Samuelsen, Oslo